

GUILLAUME MUSSO

VÁLKA VZPOMÍNEK

motto

Válka vzpomínek

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.motto.cz
www.albatrosmedia.cz

Guillaume Musso
Válka vzpomínek – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2020

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

**GUILLAUME
MUSSO**

**VÁLKA
VZPOMÍNEK**

Praha 2020

Přeložily Andrea a Daniela Marešovy

Nathanovi

Abyste přežili, musíte vyprávět příběhy.

Umberto Eco
Ostrov včerejšího dne

PROLOG

Záhada Nathana Fawlese (Deník *Le Soir*, 4. března 2017)

I po téměř dvaceti letech života v ústraní nepřestává autor legendárního románu *Lorelei Strangeová* fascinovat čtenáře všech věkových kategorií. Spisovatel, který se uchýlil na malý ostrov ve Středozezemním moři, tvrdošíjně odmítá jakýkoli kontakt s médii. Pátrání po samotáři z ostrova Beaumont pokračuje.

Čím usilovněji se snažíte něco zatajit, tím víc pozornosti přitahujete – jev známý také jako *efekt Streisandové*. Když se Nathan Fawles ve věku třiceti pěti let nenadále stáhl z literární scény, stal se obětí stejně zvrhlého mechanismu. Život francouzsko-amerického spisovatele, zahalený rouškou tajemna, byl poslední dvě desetiletí předmětem bezpočtu fám a dohadů.

Fawles se narodil v roce 1964 v New Yorku, jeho otec byl Američan a matka Francouzka. Vyrůstá v Paříži, ale studium dokončuje v USA – nejprve na Phillipsově akademii a později na Yaleově univerzitě, kde úspěšně absoluuje práva a politické vědy. Následně se zapojuje do humanitární činnosti přímo v terénu, a to pro organizace Action contre la faim¹ a Lékaři bez hranic, zejména v Salvadoru, Arménii a Kurdistanu.

ÚSPĚŠNÝ SPISOVATEL

V roce 1993 se Nathan Fawles vrací do New Yorku, kde vydává svůj první román *Lorelei Strangeová* – intimní zpověď dospívající

1 Action Against Hunger (česky Iniciativa proti hladu) – mezinárodní nevládní organizace působící v oblasti humanitární pomoci.

dívky z psychiatrické léčebny. Úspěch neslaví okamžitě, ale během několika měsíců se román především díky nadšenému přijetí mezi mladými čtenáři dostává do čela žebříčků prodejnosti. O dva roky později jeho druhá kniha *Americké městečko* – obsáhlé, téměř tisícistránkové dílo s mnoha vypravěčskými vrstvami – získává Pulitzerovu cenu a Fawles se rázem stává jedním z nejuznávanějších amerických spisovatelů.

Na konci roku 1997 se autorovi, který se mezitím usadil v Paříži, podaří poprvé překvapit svět literatury – svou další knihu vydává rovnou ve francouzštině! *Zasažení láskou* je strhující milostný příběh, ve kterém se autor zamýšlí i nad tématy jako zármutek, lidské nitro a síla psaného slova. Francouzská veřejnost má tak konečně šanci autora lépe poznat, k čemuž přispěje i jeho účast ve speciálním díle talk show *Bouillon de culture* společně s dalšími hosty jako Salmanem Rushdiem, Umbertoem Ecem a Mariem Vargasem Llosou. Hostem pořadu se pak stává ještě jednou, a sice v listopadu 1998, což, jak se později ukáže, bylo jeho předposlední veřejné vystoupení. O sedm měsíců později, ve věku pouhých třiceti pěti let, Fawles totiž v jednom z rozhovorů pro AFP oznamuje své neotřesitelné rozhodnutí přestat psát.

SAMOTÁŘ Z OSTROVA BEAUMONT

A své slovo spisovatel dodržel. Fawles se usadil ve svém domě na ostrově Beaumont, už nikdy nevydal žádný text a neposkytl jediný rozhovor. Stejně tak odmítl všechny nabídky na filmové nebo televizní zpracování svých románů (ještě nedávno si při podobné snaze Netflix a Amazon navzdory velmi štědrým finančním nabídkám vylámaly zuby).

A tak již téměř dvacet let nepřestává být výmluvné mlčení „samotáře z Beaumontu“ živnou půdou pro nejružnější dohady. Proč se Nathan Fawles již ve věku pětatřiceti let a na samém

vrcholu slávy dobrovolně rozhodl stáhnout ze světla reflektorů a ukryt se před světem?

„Žádná záhada Nathana Fawlese neexistuje,“ tvrdí Jasper Van Wyck, který ho od začátku zastupuje. „Není žádné tajemství, kterému by bylo třeba přijít na kloub. Nathan se jednoduše rozhodl věnovat něčemu jinému. S konečnou platností za psaním a celým literárním světem udělal tlustou čáru.“ Na otázku, jak spisovatel nyní tráví své dny, odpovídá Van Wyck neurčitě: „Pokud vím, Nathan se věnuje svým osobním záležitostem.“

ABYCHOM ŽILI ŠŤASTNĚ, MUSÍME SE SKRÝVAT

Ve snaze učinit rázný konec očekáváním čtenářské obce agent zdůrazňuje, že autor „za posledních dvacet let nenapsal jediný řádek“ a nesmlouvavě si stojí za svým: „I když Lorelei Strangeová byla často přirovnávána k románu Kdo chytá v žitě, Fawles není Salinger, v jeho domě nenajdete sejf plný rukopisů. Žádný další román z pera Nathana Fawlese už nevyjde. Ani po jeho smrti. To je víc než jisté.“

Konstatování ovšem ty nejzvědavější neodradilo, aby se nepokusili zjistit víc. V průběhu let se nespočet čtenářů i několik novinářů rozhodlo podstoupit cestu až na ostrov Beaumont, aby se mohli porozhlédnout kolem Fawlesova domu. Příliš nepochodili. Zdá se, že všichni obyvatelé ostrova sdílejí stejnou všeobecnou nedůvěru vůči turistům. Což není vůbec překvapivé, když je řeč o místě, které se ještě před příchodem spisovatele rozhodlo řídit aforismem *Abychom žili šťastně, musíme se skrývat*. „Městský úřad nemůže poskytovat informace o zdejších obyvatelích, a to bez ohledu na jejich mediální věhlas,“ uvedla kancelář starosty. Jen málokterý z obyvatelů ostrova je ochotný o spisovateli mluvit. A ti, kteří se uvolili nám pár otázek zodpovědět, z přítomnosti autora *Lorelei Strangeové* na ostrově nedělají žádnou vědu. „Nathan Fawles se nijak neschovává a nesnaží

se žít v ústraní," tvrdí manželka jediného tamějšího lékaře Yvonne Sicardová. „Často ho můžete vidět za volantem jeho jeepu Mini Moke, když vyrazí na nákup do Ed's Corner, naší jediné samoobsluhy.“ Zajde i do místního baru. „Hlavně když v televizi dávají záznam zápasů týmu Olympique de Marseille," dodává majitel. Jeden z pravidelných návštěvníků podotkl, že „Nathan není žádný hulvát, jak o něm píší někteří novináři. Je to naopak celkem příjemný chlapík, který se vyzná ve fotbale a má rád japonskou whisky.“ Jen jediné téma ho dokáže rozladit. „Pokud se pokusíte zavést s ním řeč na jeho knihy nebo na literaturu obecně, to pak rychle vyklidí pole.“

PRÁZDNÉ MÍSTO NA LITERÁRNÍ SCÉNĚ

Co se Fawlesových kolegů z literárních kruhů týče, najde se mezi nimi hodně autorových stoupenců. Tak například Tom Boyd ho bezmezně obdivuje. „Vděčím mu za jedny z nejkrásnějších literárních prožitků a nepopíratelně patří mezi spisovatele, kterým zůstanu leccos dlužen," přiznává autor *Andělské trilogie*. Podobný názor má i Thomas Degalais, který je přesvědčený, že se Fawlesovi podařilo pomocí tří tak rozdílných knih vytvořit originální dílo, které představuje důležitý mezník na poli literatury. „Stejně jako všichni ostatní i já jsem samozřejmě zklamaný, že literární scénu opustil," nechal se slyšet francouzský prozaik. „Jeho hlas v naší době potřebujeme. Přál bych si, aby se Nathan vrátil zpátky do ringu s novým románem, ale myslím, že se to nikdy nestane.“

A i když je to nejspíš pravda, nesmíme zapomínat, že si Fawles jako úvodní myšlenku svého posledního románu vybral onu památnou větu z *Krále Leara*: *Hvězdy povahám vládnou, hvězdy na výsostech!*

Jean-Michel Dubois

SPISOVATEL,
KTERÝ PŘESTAL PSÁT

Nakladatelství Calmann-Lévy
Montparnasse 21
Paříž 75006

Identifikační číslo: 379529

Pan
Raphaël Bataille
Avenue Aristida Brianda 75
Montrouge 92120

Paříž 28. května 2018

Vážený pane,

rádi bychom Vám poděkovali za rukopis *Nesmělé vrcholky*, který jsme od Vás obdrželi, a za důvěru, kterou chováte k našemu nakladatelství.

Redakční rada Váš rukopis pečlivě posoudila a bohužel došla k závěru, že dílo nevyhovuje současnému edičnímu plánu.

Přejeme Vám hodně štěstí a doufáme, že pro svůj text brzy najdete vhodného nakladatele.

S přátelským pozdravem

Literární kancelář

P. S. Rukopis si můžete vyzvednout v naší kanceláři po dobu jednoho měsíce. Pokud byste ho raději obdržel poštou, zašlete nám, prosím, obálku opatřenou známkou.

1

Spisovatel by měl...

*

*Spisovatel by měl mít
především solidní zadek.*

Dany Laferrière

1.

Plachty se nadouvaly, pleskaly ve větru, nebe bylo jako vymetené.

Lod' vyplula od břehů departmentu Var něco po jedné a teď uháněla rychlostí pěti uzlů za hodinu směrem k ostrovu Beaumont. Seděl jsem kousek od kormidla hned vedle kapitána, opájel se přísliby vznášejícími se v otevřeném prostoru, uchvácený zlatavými odlesky třpytivých vln, které tančily na hladině Středozevního moře.

Dnes ráno jsem se rozloučil se svojí garsonkou na okraji Paříže a v šest hodin chytil TGV do Avignonu. Z města, kde kdysi sídlili papežové, jsem pokračoval autobusem do Hyères, potom taxíkem do malého přístavu Saint-Julien-les-Roses – jediného místa, odkud vyrážel trajekt na ostrov Beaumont. Kvůli obvyklému zpoždění na dráze jsem o pět minut zmeškal jedinou polední loď. Když jsem s kufrem v ruce bloumal po nábřeží, kapitán, který právě vyplouval s holandskou plachetnicí, aby vyzvedl cestující na ostrově, mi ochotně nabídl, že mě svezí.

Nedávno mi bylo dvacet čtyři a procházel jsem složitým životním obdobím. Před dvěma roky jsem promoval na pařížské obchodní škole, ale místo odpovídající dosaženému vzdělání jsem nehledal. Obor jsem studoval jen kvůli rodičům, nechtěl jsem, aby můj život určoval marketing, řízení a finance. Během dvou uplynulých let jsem vystřídal nejrůznější profese, abych měl na nájem, ale veškerou tvůrčí energii jsem věnoval psaní románu *Nesmělé vrcholky*, který odmítla asi desítka nakladatelství. Všechny ty zamítavé dopisy jsem si připevnil na nástěnku nad stolem. Moje zklamání bylo přímo úměrné mé vášni pro

psaní, a tak jsem měl pokaždé, když špendlík zajel do korkového podkladu, pocit, že si ho vrážím do srdce.

Ta sklíčenost naštěstí nikdy netrvala dlouho. Vždycky jsem dospěl k přesvědčení, že nezdar je předstupněm k úspěchu. Abych tomu mohl věřit, zaměřil jsem se na známé příklady. Stephen King často připomínal, že jeho *Carrie* odmítlo třicet nakladatelů. Polovina londýnských nakladatelství prohlásila, že první díl fantasy ságy o Harrym Potterovi je „pro děti příliš dlouhý“.

Než se stala sci-fi klasika *Duna* bestsellerem, dočkal se její autor Franck Herbert asi dvaceti záporných posudků. A říká se, že Francis Scott Fitzgerald si stěny své pracovny vytapetoval sto dvaceti dvěma zamítavými dopisy z redakcí, kterým nabídl svoje povídky.

2.

Tahle metoda autosugesce však pomalu přestávala fungovat. Vůle mi nechyběla, ale měl jsem potíže se psáním. Neparalyzoval mě syndrom prázdné stránky nebo nedostatek invence. Byl to destruktivní pocit, že se při psaní nikam neposouvám. Pocit, že už dost dobře nevím, jak dál. Potřeboval jsem nový impuls pro svou práci. Přítomnost někoho, kdo bude laskavý, ale nekompromisní. Tak jsem se začátkem roku přihlásil do kurzu tvůrčího psaní pořádaného významným nakladatelstvím. Vkládal jsem do něj velké naděje, ale rychle jsem vystřízlivěl. Kurz vedl Bernard Dufy, romanopisec, který zažil svou chvíli slávy někdy v devadesátých letech. Prezentoval se, abych použil jeho vlastní slova, jako „cizelér stylu“. „Veškerá vaše práce se musí odvíjet od jazyka, ne od příběhu,“ opakoval stále dokola. „Příběh má jazyku jen sloužit.

Hledání formy, rytmu a harmonie je jediným cílem knihy. Pouze v tom může spočívat jistá originalita, poněvadž všechny příběhy byly napsané už Shakespearem.“

Těch tisíc eur, které jsem za kurz zaplatil – tři sezení po čtyřech hodinách – mě rozzuřilo a přivedlo na mizinu. Možná měl Dufy pravdu, ale osobně jsem si myslel pravý opak: styl nemůže být cílem sám o sobě. Spisovatel musí umět čtenáře především zaujmout dobrým příběhem. Vyprávěním, kterým ho vyrve z jeho existence a katapultuje do soukromí a reality románových postav. Styl je pouze prostředkem, jak vyprávění oživit a propojit. V podstatě jsem měl co do činění pouze s názorem akademika, jako byl Dufy. Rád bych znal jediný názor, který pro mě byl důležitý, názor svého odvěkého idolu – oblíbeného spisovatele Nathana Fawlese.

Objevil jsem jeho knihy na konci puberty, v době, kdy už Fawles dávno nepsal. Jeho třetí román *Zasažení láskou* mi věnovala Diana Laboriová, spolužačka, se kterou jsem v maturitním ročníku chodil, jako dárek, když jsme se nakonec rozešli. Román mi způsobil větší otřes než konec milostného vztahu, který ostatně nebyl poslední. Přečetl jsem i jeho předchozí dvě knihy *Lorelei Strangeovou* a *Americké městečko*. Od té doby jsem nic tak podnětného nečetl.

Měl jsem pocit, jako by se Fawles prostřednictvím svého jedinečného rukopisu obracel přímo na mě. Jeho romány plynuly, byly intenzivní, plné života. Já, který jsem nikdy nikomu nefandil, jsem stále dokola četl jeho knihy, protože ke mně promlouvaly, byly o mně, o vztahu k druhým, o neschopnosti udržet kormidlo vlastního života, o zranitelnosti člověka a jeho křehké existenci. Dávaly mi sílu a přižívovaly mou chuť psát.

V době, kdy se stáhl do ústraní, se jiní autoři pokoušeli vklouznout do jeho stylu, nasát jeho svět, kopírovat metodu vyprávění, napodobit jeho vnímavost. Ale podle mě mu nikdo nesahal ani po kotníky. Nathan Fawles byl jen jeden. Ať se vám líbil, nebo ne, museli jste uznat, že Fawles je jedinečný autor. Stačil zběžný pohled na stránku knihy, kterou jste namátkou otevřeli, a okamžitě jste poznali, že ji napsal on. A v tom, jak jsem se vždycky domníval, spočíval skutečný talent spisovatele.

I já jsem rozpítvával a luštil jeho romány, abych odhalil jejich tajemství, a potom jsem se upnul k naději, že bych s ním mohl navázat kontakt. Neměl jsem velkou šanci na odpověď, ale přesto jsem mu prostřednictvím jeho francouzského nakladatelství a agenta v Americe několikrát napsal. Zároveň jsem mu poslal i svůj rukopis.

A potom jsem si před deseti dny na oficiálních stránkách ostrova Beaumont přečetl zpravodaj a našel inzerát s nabídkou práce. *Šarlatová růže*, tamější malé knihkupectví hledalo zaměstnance. Okamžitě jsem poslal e-mail přímo do obchodu a ještě téhož dne mi Grégoire Audibert, majitel knihkupectví, přes FaceTime zavolal, aby mi oznámil, že mě přijímá. Byla to práce jen na tři měsíce, plat nebyl závratný, ale Audibert mi slíbil ubytování a dvě jídla denně v restauraci *Silný kafe* na náměstí.

Byl jsem nadšený, že jsem to místo získal, protože podle toho, co mi majitel řekl, bych měl mít i dost volného času na psaní, navíc v prostředí plném nových podnětů. A kromě toho, a tím jsem si byl jistý, budu mít příležitost setkat se s Nathanem Fawlesem.

3.

Kapitánův manévr zpomalil chod plachetnice.

„Země na dohled,“ upozornil mě a bradou ukázal směrem k horizontu, kde se rýsovala silueta ostrova.

Beaumont byl vzdálený tři čtvrtě hodiny lodí od kontinentální pevniny a měl tvar půlměsíce. Kruhový oblouk přibližně patnáct kilometrů dlouhý a šest kilometrů široký. Vždycky se o něm psalo jako o klenotu nedotčené přírody. O perle Středozemního moře se zátokami s tyrkysově modrou vodou, kalankami, piniovými háji a plážemi s jemným pískem. O Azurovém pobřeží, kde se zastavil čas, bez turistů, znečištění a betonu.

V posledních deseti dnech jsem měl spoustu času, abych si o ostrově vyhledal veškeré dostupné informace. Od roku 1955 patřil ostrov Gallinariovým, rodině italských průmyslníků, kteří v šedesátých letech investovali obrovský kapitál do jeho infrastruktury – počínaje vybudováním vodovodní a kanalizační sítě, přes rozsáhlé stavební práce a konče založením, a to doslova *na zelené louce*, jednoho z prvních rekreačních přístavů na pobřeží.

V následujících letech se rozvoj ostrova řídil podle jasně vytyčené koncepce: blaho obyvatel nebude nikdy obětováno na oltář dalšímu byznysu. Pro ostrovany měla tato hrozba dvě podoby: jednu představovali spekulanti, druhou pak turisté.

Zastupitelstvo na ostrově stanovilo kvůli omezení výstavby jednoduché pravidlo: zmrazilo celkový počet vodovodních přípojek. Inspirovali se taktikou, která už dlouho fungovala v kalifornském městečku Bolinas. Výsledkem byl počet obyvatel, jenž se za posledních třicet let pohyboval okolo patnácti set. Na Beaumontu nebyla žádná realitní kancelář: část pozemků se dědila z generace na

generaci a v ostatních případech o novém majiteli rozhodovali členové zastupitelstva. Turismus se dařilo držet na uzdě díky omezujícímu omezení spojení s Francií. Jak v plné sezoně, tak během zimy jezdil na ostrov jediný přívoz – slovný *Karel Smělý*, jak nemístně nazývali „trajekt“ – a to pouze třikrát za den a nikdy častěji. V osm, v půl jedné a v sedm večer z přístavního mola v Beaumontu do Saint-Julien-les-Roses a zpět. Všechno fungovalo jako kdysi: žádná možnost předchozí rezervace a přednost měli vždy obyvatelé ostrova.

Abych byl přesný, Beaumont se příchodu turistů nebránil, ale nebyl na to vybaven. Na ostrově byly všeho všudy tři kavárny, dvě restaurace a jedna hospoda. Hotel neexistoval a ubytování v soukromí bylo vzácností. Ale lidé se nenechali odradit a místo získávalo na tajemnosti a proslulosti. Kromě místních, kteří zde žili celoročně, tu měli letní byty sezonní rezidenti. Postupem času nacházeli v tomto elegantním, klidném a idylickém prostředí čím dál větší zalíbení průmysloví magnáti i umělci. Jednomu řediteli high-tech společnosti a dvěma třem vinařům se podařilo pořídit si tady vilu. Ale ať byli sebevíc proslulí nebo bohatí, všichni se snažili být diskrétní. Místní komunita nebyla nekompromisní. Přijímala nové členy, pokud respektovali hodnoty, které odjakživa udržovaly charakter Beaumontu. Ostatně noví obyvatelé byli často nejzarputilejšími ochránci svého adoptivního domova.

Taková uzavřenost vyvolávala častou kritiku nebo dokonce i zoufalství těch, kteří zůstali stranou. Na začátku osmdesátých let se vláda socialistů několikrát pokusila Beaumont odkoupit – oficiálně aby z něj vytvořila chráněnou oblast, ale ve skutečnosti chtěla ostrov připravit o jeho výjimečný statut. Vyvolalo to masivní vlnu odporu

a vláda byla nucena ustoupit. Od té doby dospěla k názoru, že ostrov Beaumont je mimořádné a nevšední místo. A že pár mil od varského pobřeží se nachází ráj uprostřed průzračně čistých vod. Koušíček Francie, který vlastně francouzský není.

4.

Když loď přirazila k břehu, sebral jsem svůj kufr a vlekl ho po dlažbě přístavního mola. Přístav nebyl velký, ale nepostrádal kouzlo a bylo v něm rušno. Městečko se rozkládalo nad zátokou trochu jako amfiteátr, řady barevných domů svítily pod zářícím nebem. Jejich rozmístění mi připomínalo řecký ostrov Hydru, který jsem kdysi s rodiči o prázdninách navštívil, ale vzápětí, když jsem bloudil úzkými a strmými uličkami, jsem se ocitl v Itálii šedesátých let. Jakmile jsem se po chvíli vyšplhal ještě výš, otevřel se mi pohled na pláže a bílé duny a já si vzpomněl na rozlehlé písčiny státu Massachusetts. Už při prvním kontaktu s ostrovem – zatímco kolečka mého kufru hlasitě drncala po dlažebních kostkách ulic směřujících do centra města – jsem pochopil, že mimořádnost a kouzlo Beaumontu spočívají právě v této neuchopitelné pestrosti. Beaumont byl jako chameleon – jedinečné místo, jehož dokonalé vyličení by bylo jen ztrátou času.

Brzy jsem došel na náměstí v centru. Jako by vystoupilo z nějakého Gionova románu, tak bylo podobné provenzálské vesničce. Náměstí Mučedníků bylo středobodem Beaumontu. Zastíněný prostor, hodiny na věži, památník padlým, zpívající fontána a hřiště na pétanque.

Pod révovým loubím vedle sebe stály obě ostrovní restaurace: *Opice v zimě* a *Silný kafe*. Na terase druhé re-